

Tijdens de training *Undefended Preaching* onder leiding van dr. P.J. Visser (r.), hier in Nijkerk, is er ruimte voor predikanten om uit te spreken waar ze tegenaan lopen en ontvangen ze feedback.

Foto IZB

Predikanten leren onbevanger en meer getuigend en uitnodigend te preken

Betrokken op de hoorder

Als predikant heb je de roeping om het leven van het geloof ook zelf vorm te geven. Door de training *Undefended Preaching* ben ik me er weer bewust van dat ik mijn werk niet uit sleur en gewoonte mag doen. Vanuit het besef van roeping heb ik te investeren in mijn relatie met God.

Tekst: ds. P. Nobel

Als predikant ben je getraind om wetenschappelijk en reflectief in de Bijbel te lezen, maar durf ik te geloven dat wat God daar en toen deed, in de tijd van de Bijbel, Hij ook nu en hier doet in het leven van mensen? En dan vervolgens de vraag: waar zie ik dat dan precies gebeuren in de gemeente en durf ik dat ook te benoemen in de preek?

Ontwapenend

Daarnaast heb ik veel geleerd vanuit het gedachtegoed van *Undefended Leadership*, ontwikkeld door de Britse theoloog en filosoof Simon P. Walker. In twee

van de tien bijeenkomsten (zie kader) was Liesbeth van Tongeren (van het Instituut voor *Undefended Leadership*) aanwezig om de deelnemers te laten oefenen met het genoemde gedachtegoed. Bij 'undefended' kun je denken aan niet-verdedigend, niet-aanvallend maar open, ontwapenend, kwetsbaar leiderschap. Walkers opvatting van leidinggeven heeft met vrijheid te maken, met kunnen doen wat je te doen staat. Het geeft inzicht in dingen die je onbewust doet, die in je karakterstructuur zitten, de zogenoemde ego-patronen. Hoewel ik moeite heb met de gedachte van de predikant als leider (als predikant ben je toch allereerst dienaar), heb ik wel meer ontdekt dat ik als predikant de verantwoordelijkheid heb om de gemeente ergens naartoe te leiden. En dat mijn eigen gedrag daarin een rol speelt. Ook wil ik leren om minder angst te hebben en minder te oordelen over mijzelf en over anderen. Dat zal meer ontspanning geven: het besef dat ik niet afhankelijk ben van de bevestiging door andere mensen, maar van de bevestiging door God, dat ik door Zijn

liefde aangenaam ben voor Hem. Dat wist ik diep vanbinnen wel, maar het is goed om dat besef nog eens onderstreept te krijgen.

Hoorders

Dr. Paul Visser benadrukt dat je in je preken de hoorder serieus moet nemen. Dus preken is niet alleen maar zenden. In het kader van de training moest ik daarom feedback vragen aan zes gemeenteleden, zo divers mogelijk qua achtergrond en leeftijd. Het veraste mij hoe positief gemeenteleden hierop reageerden en hoe belangrijk zij het vonden om hierover na te denken. Het hielp mij vervolgens om het positieve in mijn preken dankbaar te waarderen en tegelijk ook te zien hoe wezenlijk het is zorgvuldig te formuleren. In het luisteren naar een preek spelen namelijk drie factoren een rol. Allereerst de persoonlijkheid van de hoorder: wie mensen zelf zijn en wat ze hebben meegemaakt. Dat is een bepalende factor in het hoorproces. In de tweede plaats speelt het godsbeeld een belangrijke factor in het horen. Wat je denkt over God, heeft invloed op je gevoelens en je gevoelens bepalen de manier waarop je waarneemt, denkt, leert en verwoordt. In de derde plaats speelt de stemming van de luisteraar een rol. Waar zit de hoorder mee op dat moment? Met angst, schuld, zenuwen over wat komen gaat, innerlijke afkeer etc. Daarom is het essentieel om je bij de voorbereiding op de preken af te vragen: wie zijn mijn hoorders precies? Hoe stel ik me op ten opzichte van mijn hoorders? Boven, onder, tegenover, naast hen? Welk taalveld gebruik ik? Op welke categorie hoorders richt ik mij? Wat is mijn verlangen dat er met deze preek in het leven van de hoorders zal gebeuren?

Openheid

In het kader van existentieel bijbellezen lasen we onder andere Genesis 12 over Abraham, tegen wie wordt gezegd: 'ga uit je land'. Daarna moest je een vers uit dat hoofdstuk hardop voordragen en iets delen van wat die zin je persoonlijk zei. Ik ontdekte hoe de woorden van bepaalde verzen 'waar' zijn geworden in mijn leven. Ook herkende ik mijzelf bij bepaalde verzen in mijn mechanismen van vechten of vluchten in moeilijke periodes van mijn leven. Het was bijzonder om van alle collega's te horen dat zij allemaal iets hadden ervaren van Gods Woord voor hen op dat moment. Dat geeft iets aan van de openheid naar elkaar en het respect voor elkaar als predikanten dat er is tijdens deze training.

Solistisch

Predikant zijn is vaak erg solistisch. Door tien keer bij elkaar te komen en het gesprek aan te gaan over onze existentiële omgang met de Bijbel met het oog op de verkondiging, ontstaat een groeiende verbondenheid. Het open worden voor elkaar en het durven uitspreken waar je tegenaan loopt, geeft herkenning en ver-

Training *Undefended Preaching*

Dit seizoen 2023-2024 volg ik de training *Undefended Preaching*, een cursus voor predikanten die gegeven wordt vanuit IZB-Areopagus. In tien bijeenkomsten onder leiding van theoloog-trainer dr. P.J. Visser denken we met acht predikanten na over de verschillende aspecten van het ambt van predikant. We doen dit eens in de maand op een donderdagmorgen in de Pauluskerk in Amstelveen. Het gaat om zaken als existentieel bijbellezen, inzicht in de psyche van de hoorder, oefeningen in de voordracht van een preek en het vruchtbaar inzetten van elementen van jouw persoonlijkheid in de manier waarop je preekt en leidinggeeft aan de gemeente. Het doel is dat je meer zicht krijgt op wie jij zelf bent als voorganger, waardoor je roeping verder tot bloei komt en je groeit in innerlijke vrijheid om de Schrift te ontvouwen voor een gemêleerd gehoor. Volgend seizoen gaat de training op verschillende plaatsen in het land opnieuw van start (zie p.23).

dieping. Deze sfeer van onderling vertrouwen schept ook ruimte voor eerlijke feedback, kritisch en bemoeidigend.

Door elke bijeenkomst te beginnen met het existentieel lezen van een bijbelgedeelte gaan woorden opnieuw open, ze worden ervaren als nieuw en verrassend, waardoor de Heilige Geest ons aanspreekt. Het leidt tot nieuwe reflectie op de kernpunten van het christelijk geloof zoals zonde en genade, rechtvaardiging en heiliging, hoop en overgave.

Meer doorleefd

De vijf grondnoties voor existentiële prediking die we met elkaar onderzochten, helpen bij het proces van voorbereiding en het preken zelf. Daarbij denk ik aan:

- 1 Uitgaan van de realiteit van God
- 2 Serieus nemen hoe die werkelijkheid van God onder druk staat
- 3 De werkelijkheid van God in het gewone leven
- 4 De werkelijkheid van God in het leven van niet-gelovigen
- 5 De werkelijkheid van God als geestelijke strijd.

Het helpt mij om naast de noodzakelijke exegese ook de existentie van mijzelf en de hoorder vanaf het begin nadrukkelijk aandacht te geven. Wat schuurt en confronteert, wat spreekt aan en bemoedigt? De exegese komt daarmee op een natuurlijke manier in dienst te staan van wat er omgaat in je eigen geloof en dat van de hoorders. De preken kunnen daardoor een meer doorleefd karakter krijgen en zijn directer betrokken op het (geloofs)leven van de hoorders. De training helpt ons predikanten om vrijer, onbevanger en meer getuigend en uitnodigend te spreken. Daarom kan ik deze training van harte aanbevelen. Doe er je winst mee in de nascholing die we als predikanten blijvend nodig hebben. Je wordt er echt wijzer van. ■

Ds. P. Nobel is predikant van de hervormde wijkgemeente Ichthus te Noordwijk en lid van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond.